

Suurtyö loppusuoralla, ensimmäiset veteraanimatrikkelit valmistumassa

□ Jussi Arola

Vakkasuomalaista veteraanitietoa talteen ry on hienon hankalasta nimestään huolimatta päässyt pitkälle suorhankkeeseensa. Viidestä kuntakohtaisesta veteraanimatrikkelistä on kaksi valmistumassa loppuvuoden aikana ja loput kolme ensi vuoden alkupuolella.

– Vuoden 2010 alkupuolella aloitetun hankkeen puitteissa on tehty yli 7000 tulkootuntia ja epäilen, että kaikki tunnit ei ole edes kirjattu ylös, kertoi **Matti Jalava**, joka vastaa hankkeesta kokonaisvastuussa ja mm. kirjojen taitosta.

Ensimmäisenä on tulossa uusinta ufos Lokalahden matrikkeli ja sen jälken Pyhäjärven-Pyhämaan kirja.

Kaikki alkoi kuntakohtaisista kutsuntahankkeista, jotka kansallisarviosuista tilattin. Niitä tuli yli 4500. Sen jälkeen tietoja on käyty läpi ja täydennetty monin tavoin, mm. sotarikostossa on tutkittu kaikkien kantaosiot.

Arkistoista ei kuitenkaan kaikkea löydy ja suurin työ onkin ollut tietojen kerääminen paikalliskunnan asukkailta. Sotaveteraaneja ei enää keräsi ole itse asioista kertomassa ja siksi on käännytty sukulaisten ja tuttavien puoleen.

Käytännön työ on järjestetty kunnissa omien keskeistyöryhmien varaan. Esimerkiksi kuvien metsästyks on ollut kovaa työtä, mutta siinä on onnistuttu hyvin.

Vakkasuomalaista veteraanitietoa talteen ry puheenjohtaja Erikka Teerimaa (vas.) ja hallituksen jäsen Jivo Junkola (olk.) ovat tyytyväisiä isän hankkeen etenemiseen ja kättyvät erityisesti suurtyön tehneen sihteeri Matti Jalavan (kesk.) ponosta.

– Kirjat eivät ole pelkkää kuva- ja nimiluetteloa vaan laajempia historiateoksia, sillä jokainen osa sisältää paljon historiallista aineistoa, artikkeleita ja kuvia.

Esimerkiksi Lokalahden matrikkeliin on laaja kovaus Lokalahden Letta Svarinistä sekä suojehtakunnasta. Näitä ei ole aikaisemmin voimut mistään hintovierikirjoituksesta hakea. Suorimman osan kirjoituksista on tehnyt saunalaalainen **Markku Väinö**.

Kerätytyöstä ja sen organisoimisesta on Vehmaalla vastannut **Aulis Virtanen**, Taivassalossa **Aapo Angervo**, Uudenakkaupungissa **Eero Katina**, Uudenakkaupungin maalaikunnan osalta **Ilkka Salminen**, Pyhäjärven ja Pyhämaassa **Jivo**

Junkola ja Lokalahdella **Erikka Teerimaa**.

Yhdistyksen puheenjohtaja lokalahdelainen Erikka Teerimaa on tyytyväinen tämänhetkiseen tilanteeseen. Kirjat toteutetaan hankkeena, jossa laavalla on ollut rahoittajana. Aikatauluun on puytytty suhteellisen hyvin.

– Vaikka isompi homma tämä on ollut, mitä alun perin ajateltiin. Kerätyty on tässä kaiken a ja o, ja siihen olemme saaneet joka kunnassa aktiivista väkää mukaan.

Ensi vuonna julkaistaan Taivassalon, Uudenakkaupungin ja Vehmaan matrikkelit. Uudenakkaupungin matrikkeliin ovat mukana myös entisen Uudenakkaupungin maalaikun-

nan veteraanit. Aikaisemmin Vakka-Suomessa on julkaistu Lautilan, Kalannin ja Kustavin veteraanimatrikkelit.

– Otamme näihin väteen matrikkeliin mukaan myös ne vuonna 1918-tytzyneet miehet, jotka olivat vuonna 1944 palveluksessa, vaikka he eivät rinta-

malle anti olis ehtineetkään. Samoin mukana on alueen kuuntin 1950-luvulla muunta- neita veteraaneja. Heistä ei arkistoista tietoa löydy, vaan se kaikki on pitänyt kaivaa haastattelulla esiin.

LY-määräyksellä muihin kuin vasiiniseen rintamapalvelukseen määritetyt ovat matrikkeliin mukana erillisinä luetteleina. Yhteenä viidessä matrikkeliin on noin 3900 veteraania.

Matrikkeliin kirjoitukseen tulee myös kuvia, Lokalahden matrikkeliin tulee mm. tämä kuva, jossa Lokalahden ilmevalvontatornin portailta Kikarvuorilla ovat lotat Toini Tuominen, myöh. Solonen (takana vas.), Rauha Solonen ja Elina Solonen myöh. Heikkilä (edessä). Kuva on vuodelta 1941.

– Yllättävää kyllä, sukulaisten tiedot monista veteraaneista ovat hyvin hatarat, kaikki eivät edes tiedä, että henkilö on ollut rintamalla. Kyselyihin on kuitenkin suhtauduttu pääosin hyvin asiallisesti.

ja tietoa ja valokuvia on annettu keräilykäyttöön.

Yhdistyksestä ja sen hankkeesta löytyy lisätietoja osoitteesta www.uusikaupunki.fi/veteraanitietoa

Samoissa kansissa veteraanimatrikkeli ja historiategos

Viiden teoksen sarja valmistumassa

Jussi Arola

Vakka-Suomen alueelta on aikaisemmin koottu ja julkaistu veteraanimatrikkelit Laitilasta, Kalannista ja Kustavista. Tänä vuonna ja ensi vuoden alkupuolella on tulossa viisi uutta teosta, jotka kattavat Vakka-Suomen loput kunnat.

– Vuonna 2010 perustettiin Vakkasuomalaista veteraanitietoa talteen ry, joka aloitti saman tien viiden erillisen matrikkelin teon. Reilut kaksi vuotta on nyt tehty ahkerasti työtä ja ensimmäiset osat alkavat olla painokunnossa, sanoo yhdistyksen puheenjohtaja, lokalahtelainen Erkki Teerimaa.

Yhdistys sai tietojen keräämishankkeen läpi Rava-kassa ja sen rahallisen tuen ja laajan vapaaehtoistyön turvin yhteensä lähes 4000 nimeä sisältävien matrikkeliin tiedot on saatu koottua.

– Kaikki alkoi kuntakohtaisten kutsuntaluetteloiden tilaamisella kansallisarkistosta. Sen jälkeen on mm. jokaisen veteraanin kanta-kortti käyty katsomassa sota-arkistossa ja sieltä saatu mm. palvelukseenastumis-päivät ja joukko-osastot, kertoo kirjaprojektia vetävä yhdistyksen sihteeri Matti Jalava.

Mutta arkistojen tiedot on tarkistettava ja täydennettävä ja se onnistuu vain henkilökohtaisten haastattelujen avulla. Joka kuntaan on nimetty keräysvastaava ja hän on koonnut avukseen kenttäryhmän, joka on kai-

Viittä veteraanimatrikkeliä on kokoamassa Vakkasuomalaista veteraanitietoa talteen ry. Sen puheenjohtaja on Erkki Teerimaa (vas.) Lokalahdelta ja sihteeri Matti Jalava Uudestakaupungista, pyhärantalainen Iivo Junkola on yhdistyksen hallituksen jäsen.

vanut puuttuvia tietoja ja mm. valokuvia paikkakuntalaisilta.

– Talkootunteja on tällä hetkellä kirjattu yli 7000 ja luulen, että ihan kaikkia tehtyjä tunteja ei ole edes merkitty ylös.

Erityisesti valokuvien metsästyks on ollut vaativa tehtävä, mutta siinä on onnistuttu hyvin ja kirjassa tulee olemaan kuva lähes jokaisesta veteraanista.

Lokalahti ja Pyhäranta-Pyhämaa jo tänä vuonna

Kunnasta sotaan lähteneiden lisäksi kirjaan tulevat ne sotaveteraanit, jotka ovat muuttaneet kuntaan 1950-luvulla. Heidän tietonsa on ollut saatavilla pelkästään haastattelujen kautta.

– Lisäksi otamme mukaan sen ikäluokan, joka vuonna 1944 oli sotilaskoulutuksessa, mutta ei varsinaiseen sotapalveluun ehtinyt. Heikin kuitenkin kokivat omalta osaltaan sen epävarmuuden ja pelot, jota sota sai aikaan.

Omana luettelonaan matrikkeleihin tulevat ne miehet, jotka ly-komennuksen vuoksi eivät olleet rintamalla, vaan muussa yhteiskunnan kannalta tarpeellisessa työssä.

Viiden kirjan sarjasta valmistuu ensimmäisenä Lokalahden matrikkeli ja vuoden lopulla viedä Pyhärannan-Pyhämaan matrikkeli, ensi vuoden alkupuolelle tulevat sitten Taivassalon, Uudenkaupungin ja maalaiskunnan yhteinen ja Vehmaan matrikkeli.

– Kirjat eivät tule olemaan pelkkiä kuvitettuja nimi-

luetteloja, vaan joka kirjaa tulee paljon muutakin tekstiä, erilaisia historiallisia artikkeleja ja mm. vanhoja lehtileikkeitä ja muita kirjoituksia.

Esimerkiksi Lokalahden matrikkeliin on laaja kuvaus Lokalahden Lotta-Svärdistä sekä suojeleuskunnasta ja veteraanien haastatteluja. Suurimman osan kirjojen artikkeleista on kirjoittanut raumalainen Markku Vainio.

Kirjojen myyntipisteet eivät ole vielä kokonaan lyöty lukkoon. Yhdistys on kerännyt yhteistyökumppaneilta varoja painatusta varten ja kirjan hinta pyritään asettamaan noin 30 euron tietämille. Yhdistyksestä ja kirjahankkeesta löytyy lisätietoja internetosoitteesta www.uusikaupunki.fi/veteraanitietoa.

Pyhärannan matrikkeliin tulee myös kirjoitus Ihoden kylään 1.7.1944 pakkolaskun tehneestä Saksan ilmavoimien Junkers 52 -koneesta. Kuvituksena siihen on mm. Ilmo Vainiolta saatu valokuva.

Kunniavelkaa maksetaan

US
25.8.12

Vakkasuomalainen suurhanke seitsemän kunnan veteraanimatrikkeliä kokoamiseksi on edennyt myötätuulella. Ensimmäiset kirjat voidaan julkaista vielä alkavan syksyn aikana.

Ensimmäisinä ovat vuorossa Lokalahden sekä Pyhämaan-Pyhärannan veteraanimatrikkelit. Muut kolme kirjaa eli Uudenkaupungin ja Uudenkaupungin maalaiskunnan yhteinen matrikkeli sekä Taivassalon ja Vehmaan veteraanimatrikkelit valmistuvat ensi vuoden alkupuolella.

Urakka on melkoinen ja siihen on värvätynä väkeä runsaasti eri puolilla Vakka-Suomea. Kirjattuja talkootunteja on kertynyt kahden ja puolen vuoden aikana yli 7000 ja todellisuudessa talkootyön määrä on vielä paljon suurempi. Asialle vihkiytyneitä on löytynyt kaikista kunnista, mikä on upea asia. Onhan kyseessä kunniavelka sotiemme veteraaneille.

Veteraanien tietojen ja varsinkin valokuvien hankkiminen on ollut paikoin työlästä tässä vaiheessa, kun sodista on aikaa miltei seitsemän vuosikymmentä. Veteraanien omaisilla ei aina ole tietoa vanhoista asioista ja arkistoista löytyy parhaimmillaankin vain osa tarvittavista tiedoista. Valtavan hankkeen kuluessa on käyty läpi kaikkiaan 5600 veteraanin nimet ja julkaistaviin kirjoihin päätyvät miltei 4000 veteraanin tie-

Tärkeää tietoa sota-ajasta

dot. Se on mahtava määrä ja melkoinen tietopaketti vakkasuomalaisista isänmaan puolustajista.

Tässä yhteydessä on tietenkin syytä muistuttaa siitä, että kalantilaiset, kustavilaiset ja lautilalaiset ovat tehneet oman osuutensa tässä

tärkeässä työssä jo vuosia sitten. Nyt vireillä olevien kirjojen valmistuttua onkin koko Vakka-Suomen sotaveteraanien tiedot kerätty kansien väliin.

Nyt tekeillä olevat viisi kirjaa tulevat olemaan tärkeitä myös toisella tavalla. Ne sisältävät suuren määrän kirjoituksia, jotka käsittelevät muun muassa sotatapahtumia, elämää rintamalla ja kotirintamalla, lottia, sotaorpoja, miinanraivausta, asekatkenta, Stella Polaris -operaatiota, suojeluskuntaa, kenttäpostia ja paljon muuta. Lisäksi mukana on runsaasti henkilöhaastatteluja. Kirjoista muodostuukin kattava katsaus vakkasuomalaiseen sodanajan elämään ja vähän muuhunkin.

Mukana on myös paljon ennen julkaisematonta tietoa.

Myös sellaista tietoa, jota ei ole haluttu tai uskallettu ennen saattaa painettuun asuun. Esimerkiksi Uudenkaupungin historian toistaiseksi viimeisimmän osan tiedot sodan vuosista ovat perin niukat. Nyt niihin saadaan tärkeää täydennystä.

Tuhannet talkootunnit ja muu työ eivät ole todellakaan menneet hukkaan.

Matti Jussila
Päätöimittäjä

Pyhärannan ja Lokalahden veteraanimatrikkelin vaiheista kertoivat Kaukan kyläkodilla Vakkasuomalaisista sotaveteraanitietoja talteen ry:n puheenjohtaja Erkki Teerimaa, hankevetäjä Matti Jalava ja varojen keruussa kunnostautunut Iivo Junkola.

Vakkasuomalaiset veteraanimatrikkelit loppusuoralla

ARIA-LIISA HEILÄ

Pyhämäan-Pyhärannan sekä Lokalahden veteraanimatrikkelit saataneen kirjapainosta vielä ennen joulua. Uudenkaupungin maalaiskunnan sekä Taivassalon ja Vehmaan matrikkelit valmistuvat ensi vuoden alkupuolella.

Vuoden 2010 alkupuolella aloitetussa hankkeessa on kertynyt jo yli 7000 kirjattua tulkootantia.

Tietojen kerääminen ja digitointi on Ravakan EU-rahoilla tukema hanke, mutta kirjojen painatukset on rahoitettava muulla tavoin.

Ilman omia varoja liikkeelle lähtenyt yritys on saanut painatuksiin taloudellista tukea kiitettävästi, totesi hankevetäjä **Matti Jalava**.

Työ alkoi kansallisarkistossa kirjoitetuista kutsuntalueteloista, jolloin saatiin yli 4600 nimeä. Muuttoliikkeen takia nimiä on käyty läpi kaikkiaan yli 5600, mutta lopullisesti matrikkeleihin on jäänyt noin 3900 veteraania.

Talkoolaiset ovat keränneet alueelta veteraanien sotatietoja ja tietoja omaisista. Tässä vaiheessa sotatietoja on ollut paikoin vaikeaa enää

saada, Vakkasuomalaisista sotaveteraanitietoja talteen ry:n puheenjohtaja **Erkki Teerimaa** sanoi.

Matti Jalavan mukaan Laitila teki matrikkelin vaiheessa, jossa veteraanit olivat vielä vahvasti mukana.

Mukana myös paikallishistoriaa

Ensimmäisenä valmistuva Lokalahden matrikkeli on myös historiateos sota-ajan Lokalahdesta. Veteraani- ja lottamatrikkeliin lisäksi kirjaan tulee saman verran muita sivuja.

Mukana on lottien ja veteraanien haastatteluja, kirjoituksia talvi- ja jatkosodan taustoista sekä lokalahtelaisien sotataipaleista, sota-ajan kunniamerkeistä, asekkennistä, kansanhuollosta ja kenttäpostista. Kirjoituksista suurin osa on raumalaisen **Markku Vainion** kirjoittamia.

Muihin kirjoihin ei ehkä tule näin laajaa historiaosuutta, mutta esimerkiksi Uudenkaupungin kirjaan muun muassa tulee kirjoitus operaatio Stella Polariksesta, Vehmaan matrikkeliin kirjoitus Vehmaalla olleesta ”pommiteh-

taasta”. Yhdistys on saanut myös luvan ottaa kirjoihin aikaisemmin paikallislehdissä ja veteraanipiirin joululehdissä julkaistuja sota-aikaan liittyviä kirjoituksia, Jalava kertoi.

Matrikkelit painetaan edullisimman tarjouksen tehneessä saarijärveläisessä kirjapainossa.

Tavoitteena on löytää alueelta myyntipisteet, joissa ei tarvitsisi maksaa suuria myyntipalkkioita, varaudumme myös nettimyyntiin. Tavoitteemme on, että kovakan- tisen kirjan myyntihinta jäisi noin 30 euroon, Jalava sanoi.